

STRATEGIA WDRAŻANIA PROJEKTU INNOWACYJNEGO TESTUJĄCEGO

Jestem przedsiębiorczy - kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży z wykorzystaniem innowacyjnych metod i narzędzi

Jestem PRZEDSIĘBIORCZY

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

PARTNERZY PROJEKTU

Centrum Kompetencji Grupa Szkoleniowo-Doradcza
A. Gawrońska Sp. j.
ul. Nowosolska 21/3a, 60-171 Poznań

Syntra West
Brugge 8200 Spoorwegstraat 14 Belgia

AG Doradztwo Adam Górski
ul. Lelewela 28, 61-409 Poznań

SPIS TREŚCI

I.	UZASADNIENIE.....	1
II.	CEL WPROWADZENIA INNOWACJI	6
III.	OPIS INNOWACJI W TYM PRODUKTU FINALNEGO.....	7
IV.	PLAN DZIAŁAŃ W PROCESIE TESTOWANIA PRODUKTÓW FINALNYCH..	11
V.	SPOSÓB SPRAWDZENIA CZY INNOWACJA DZIAŁA.....	13
VI.	STRATEGIA UPOWSZECHNIANIA.....	15
VII.	STRATEGIA WŁĄCZANIA DO GŁÓWNEGO NURTU.....	17
VIII.	KAMIENIE MIŁOŹE II ETAPU REALIZACJI PROJEKTU.....	20
IX.	ANALIZA RYZYKA.....	20

Biuro Projektu
ul. Nowosolska 21/3a, 60-171 Poznań
tel. 618626485, fax 61 6247286
e-mail: biuro@centrum-kompetencji.pl

www.jestempredsiobiorczy.pl

I. UZASADNIENIE

Opis problemów grupy docelowej oraz niedoskonałości stosowanych dotychczas instrumentów.

Wymogi współczesnego rynku pracy, warunki zatrudnienia, oczekiwania pracodawców w stosunku do pracowników wskazują na dużą potrzebę rozwijania postaw przedsiębiorczych i ściśle związanych z nimi kompetencji, które składają się na tę postawę, takich jak: efektywna komunikacja, współdziałanie, umiejętność pracy w grupie, inicjatywność, umiejętność konsekwentnej realizacji celów, organizacji własnej pracy, umiejętność panowania nad stresem i inne.

Potwierdzają to kompleksowe badania rynku pracy, przeprowadzone w 2010 r. przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim realizowane w ramach projektu Bilans Kapitału Ludzkiego (BKL).

BKL wskazuje na potrzebę wprowadzenia zmian w zakresie dopasowania do oczekiwań pracodawców profili kształcenia oraz kompetencji nabywanych na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym.

Jak wykazały wyniki badań PARP, spośród pracodawców, którzy w czwartym kwartale 2010 roku szukali nowych pracowników, aż 75% miało kłopoty ze znalezieniem odpowiednich kandydatów. W 3/4 przypadków kłopot w zatrudnieniu odpowiednich kandydatów wynikał z niespełnienia przez nich określonych oczekiwań. Zidentyfikowane braki kompetencyjne pracowników dotyczą przede wszystkim kompetencji zawodowych oraz kompetencji „miękkich”: indywidualnych, interpersonalnych. Spośród niespecyficznych kompetencji wymaganych od poszukiwanych pracowników wskazywano najczęściej na kompetencje samoorganizacyjne, czyli samoorganizację pracy i przejawianie inicjatywy (rozplanowanie i terminowa realizacja działań w pracy, skuteczność w dążeniu do celu), które ważne były dla 42% pracodawców poszukujących pracowników.

Drugą grupą kompetencji najczęściej wymienianą przez pracodawców były kompetencje interpersonalne dotyczące kontaktów z ludźmi, tak współpracownikami jak i klientami. Wskazało na nie 38% pracodawców poszukujących pracowników.

Jednakże dotychczasowy system edukacji kładący głównie nacisk na zdobywanie wiedzy i tradycyjny przekaz informacji nie sprzyja rozwijaniu u młodzieży kompetencji, które okazują się być niezbędne do prawidłowego funkcjonowania w życiu zawodowym, prywatnym i społecznym. Młodzież podczas edukacji szkolnej nie tylko nie rozwija w dostateczny sposób tych kompetencji, ale również często nie ma świadomości, oraz nie posiada wiedzy na temat swoich mocnych i słabych stron w tym obszarze.

Brak tej wiedzy i świadomości swoich mocnych i słabych stron nie tylko utrudnia wybór profilu kształcenia w szkole ponadgimnazjalnej i dalszej drogi edukacji, ale znacznie utrudnia wybór odpowiedniego zawodu i wejście na rynek pracy.

Wiąże się to z coraz większym problemem społecznym, jakim jest bezrobocie młodzieży. Młody człowiek kończący naukę, udający się po zasiłek do PUP traci cel i sens życia. Potwierdzają to badania m.in. CBOS z 2009 r. „Aspiracje zawodowe Polaków”, IBN z 2007 r. „Młodzież na rynku pracy”, PARP z 2009 r. „Przedsiębiorczość akademicka – Raport z badania. Opisano w nich intuicyjność dokonywanych wyborów przez młodzież i kierowanie się stereotypami przy wyborze szkoły, ścieżki kariery czy zawodu.

Dlatego też młody człowiek, często przeżywa wiele rozczarowań podejmując niewłaściwy kierunek studiów, bądź ubiegając się o pracę lub ją rozpoczynając, ponieważ okazuje się, że brakuje mu podstawowych umiejętności pozwalających na poradzenie sobie z nową rolą zawodową (pracownika, współpracownika), mimo gruntownego wykształcenia.

Szansą na rozwiązanie tego problemu wydawało się wprowadzenie do systemu edukacji przedmiotu podstawy przedsiębiorczości. Jednak jak wskazują wyniki badań (poniżej) dotychczasowy sposób realizacji tego przedmiotu nie spełnia oczekiwań zarówno uczniów/uczennic jak i nauczycieli/nauczycielek przedsiębiorczości. Okazuje się, że brakuje zarówno możliwości oceny, diagnozy swojego potencjału w zakresie przedsiębiorczości jak i aktywnych, atrakcyjnych dla ucznia metod, technik i narzędzi rozwijających kompetencje i postawy przedsiębiorcze.

Badania wskazują, że stosowane dotychczas metody nauczania są nieskuteczne i w konsekwencji nie przyczyniają się do kształtowania i rozwoju postaw przedsiębiorczych. Negatywnie oceniana jest w Polsce metodyka realizowania przedmiotu podstawy przedsiębiorczości (źródło: CODN – 2005r. skala badań; 1029 nauczycieli, 10 metodyków, 414 dyrektorów szkół, 1081 uczniów z całego kraju) oraz wywiad z nauczycielami 5 szkół ponadgimnazjalnych z Wielkopolski (3 tech, 1 szkoła zawodowa, 2 licea). Nisko oceniana jest także ranga przedmiotu, dla 67% respondentów jest średnia i niska – „zabiera on czas na realizację przedmiotów maturalnych” (Źródło: Konferencja „Być przedsiębiorczym” 2010 r.).

W ramach przedmiotowego Projektu przeprowadzono badania socjologiczne opierające się na podejściu metodologicznym zwanym triangulacją metodologiczną, które polega na wieloetapowym badaniu i połączeniu w analizie różnorodnych rodzajów danych oraz różnorodnych metod badawczych.¹ Wśród metod i technik badawczych wykorzystane zostały zarówno techniki i metody jakościowe, jak i ilościowe, w tym: ankieta internetowa (CAWI), indywidualny wywiad pogłębiony (IDI), zogniskowany wywiad grupowy (FGI) oraz analiza danych zastanych (desk research).

¹ Triangulacja metodologiczna jest rozumiana, jako zwielokrotnienie:

- metod i technik badawczych (triangulacja metodologiczna) polegająca na kontrolowaniu spójności wniosków formułowanych przy wykorzystaniu różnych metod gromadzenia danych,
- źródeł informacji (triangulacja źródeł informacji) polegająca na zwielokrotnieniu źródeł informacji w ramach tej samej metody ich gromadzenia,
- perspektyw badawczych osób realizujących badanie (triangulacja analityczna) związaną ze zwiększeniem liczby osób analizujących wnioski z badań.

Badania były prowadzone w trzech etapach. Pierwszy został przeprowadzony w kwietniu i maju 2011 roku w celu dokładnej diagnozy aktualnej sytuacji i przyczyn występowania problemów, na które odpowiada Projekt oraz ich konsekwencji, a także oceny dotychczas stosowanych rozwiązań dotyczących realizacji przedmiotu podstawy przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych. W pierwszym etapie w badaniach wzięli udział dyrektorzy szkół, nauczyciele/nauczycielki przedmiotu oraz uczniowie/uczenice szkół ponadgimnazjalnych. Drugi etap badań stanowił pogłębienie problemów i zagadnień, które zostały zidentyfikowane w pierwszym etapie oraz pozwolił uzyskać bardziej szczegółowe informacje na temat specyfiki szkół biorących udział w Projekcie (w drugim etapie badań udział wzięli tylko nauczyciele/nauczycielki podstaw przedsiębiorczości biorący udział w projekcie) i ocenić dotychczasowe działania związane z realizacją przedmiotu pod kątem skuteczności i efektywności realizacji założeń programowych.

W trzecim etapie przeprowadzone zostały badania ewaluacyjne wśród nauczycieli (ocena proponowanych narzędzi w kontekście celów projektu, kontynuacji projektu oraz dalszego testowania i wdrażania innowacyjnych narzędzi w szkołach, ocena dotychczasowych działań i propozycje dotyczące ewentualnych modyfikacji rozwiązań zastosowanych przy narzędziach) oraz badanie ilościowe wśród uczniów. Raporty z poszczególnych badań stanowią załącznik nr 2 i 9.

Wśród wniosków, jakie były **efektem pierwszego etapu badań** należy zwrócić uwagę głównie na dwa z nich:

- 1) Uczestniczący w badaniu dyrektorzy nie byli do końca przekonani, co do tego, że aktualnie prowadzone zajęcia z podstaw przedsiębiorczości umożliwiają uczniom określenie swoich słabych i mocnych stron. Skłaniali się ku opinii, że takie diagnozy lub autodiagnozy wymagają specjalistycznej wiedzy w zakresie ekonomii, psychologii i socjologii. Świadczy to niewątpliwie o **potrzebie wypracowania metod i narzędzi, dzięki którym diagnoza mocnych i słabych stron ucznia będzie możliwa w trakcie zajęć z podstaw przedsiębiorczości.**
- 2) Zajęcia z podstaw przedsiębiorczości powinny być uzupełnione w sposób systemowy (obowiązkowy w każdym typie szkół ponadgimnazjalnych i na poziomie szkół gimnazjalnych) o **fachowe doradztwo zawodowe.** Pozwoli to na lepsze dopasowanie oferty edukacyjnej do rynku pracy oraz adekwatnych do zainteresowań i możliwości uczniów wyborów ścieżek kształcenia i zdobycia kwalifikacji.

Problem braku doradztwa zawodowego został także zidentyfikowany i pogłębiony w ramach drugiego etapu badań oraz za pośrednictwem metody *desk research* (analizy danych zastanych), która objęła swym zakresem analizę dokumentów (m.in. obowiązujących aktów prawnych), raportów z badań dotyczących edukacji, oświaty i kształcenia zawodowego, analiz danych statystycznych oraz literatury przedmiotu. Problem ten jest niezwykle istotny w kontekście celów Projektu oraz proponowanych narzędzi innowacyjnych.

Jak wynika, bowiem z licznych ekspertyz i badań przeprowadzonych na terenie całej Polski zarówno na poziomie gimnazjum, jak i w szkołach ponadgimnazjalnych (mimo obecności doradców w szkołach) wyraźnie występuje problem braku efektywnego doradztwa zawodowego².

Jak wynika z licznych badań przeprowadzonych w ostatnich latach na terenie Wielkopolski³ absolwenci gimnazjów oraz uczniowie i absolwenci szkół ponadgimnazjalnych (jak też ich rodzice) powinni mieć nie tylko szeroki dostęp do wiedzy na temat potrzeb pracodawców i sytuacji na rynku pracy, ale przede wszystkim powinna istnieć możliwość skutecznego diagnozowania mocnych i słabych stron ucznia pozwalająca na rozpoznawanie predyspozycji zawodowych uczniów oraz umożliwienie im podejmowanie trafnych i adekwatnych decyzji związanych z wyborem dalszej ścieżki kształcenia lub zawodu.

Warto także zauważyć, że w przypadku braku doradców zawodowych w szkołach zadania pracy z uczniem po wypełnieniu testu kompetencji (etap diagnozy) może przejąć psycholog lub pedagog szkolny. W tym kontekście należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, że problem ten nie był wskazywany we wniosku aplikacyjnym, natomiast w toku przeprowadzonych badań pojawił się bardzo wyraźnie, a wyniki analiz oraz opinie badanych potwierdzają wysoką użyteczność proponowanych narzędzi innowacyjnych w tym zakresie.

Proponowany w ramach Projektu „Jestem przedsiębiorczy...” zestaw narzędzi dydaktycznych (narzędzie do badania kompetencji wraz z systemem szkoleń i zestawami materiałów szkoleniowych, 2 gry symulacyjne oraz portal edukacyjny – platforma wymiany wiedzy i doświadczeń z dostępem do narzędzia) odpowiada na 3 kwestie: skuteczną i efektywną realizacją podstawy programowej przedmiotu podstawy przedsiębiorczości i nowego przedmiotu ekonomia w praktyce (diagnoza mocnych i słabych stron, rozwój kompetencji przedsiębiorczych wśród uczniów), atrakcyjną i użyteczną formę realizacji przedmiotu oraz wsparcie dla doradców zawodowych w szkołach (a dalej: przeciwdziałania problemom na rynku pracy wśród osób młodych i absolwentów).

² K. Bondyra, M. Wojtkowiak, Cechy Wielkopolski. Wnioski i rekomendacje, w: Bondyra K. red., Cechy Wielkopolski. Rola rzemiosła w kształceniu zawodowym, Poznań 2011; Jeruszka U., Elementy programu dostosowywania kształcenia zawodowego do popytu gospodarki na kadry wykwalifikowane, w: Jeruszka U. red., Optymalizacja kształcenia zawodowego z punktu widzenia potrzeb rynku pracy, IPiSS, Warszawa 2002

³ Projekt badawczy: Wielkopolskie rzemiosło wobec instytucji rynku Pracy, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego – Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, Działanie, 1.1. SPO RZL – Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy, Okres realizacji projektu: 01.01.2007 r. – 30.04.2008 r., Lider projektu: Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu;

Projekt badawczy Rzemiosło a kształcenie zawodowe w regionie, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego i realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet VI – "Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach", Działanie 9.2 – "Podniesienie atrakcyjności i jakości kształcenia zawodowego".

Okres realizacji projektu: 01.01.2010 r. do 30.06.2011 r. Lider projektu: Wielkopolska Izba Rzemieślnicza;

Raport z badań w ramach Projektu: Dostosowanie oferty szkolnictwa zawodowego do wymogów kaliskiego rynku pracy, współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Działania 9.2. POKL- Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego, DGI SOL, Kalisz 2011

Raport z badań w ramach Projektu: Dostosowanie oferty szkolnictwa zawodowego do wymogów poznańskiego rynku pracy, współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Działania 9.2. POKL- Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego, CDU, Poznań 2011

Przyczyny występowania opisanych problemów

1. Niechęć lub brak możliwości do stosowania nowoczesnych, aktywizujących, atrakcyjnych dla uczniów metod nauczania przedmiotu podstawy przedsiębiorczości, dostosowanych do potrzeb i oczekiwań uczniów, oraz wymogów rzeczywistości społeczno-gospodarczej.
2. Brak narzędzi dydaktycznych, które byłyby pomocne w podniesieniu poziomu i atrakcyjności kształcenia w zakresie przedsiębiorczości.
3. Brak technik i narzędzi diagnozujących potencjał ucznia, jego mocne i słabe strony w obszarze kompetencji przedsiębiorczych.
4. Brak narzędzi praktycznie rozwijających umiejętności ucznia w zakresie ważnych, kluczowych kompetencji.
5. Brak sprzętu dydaktycznego i możliwości technicznych (komputer, dostęp do internetu) w klasach, pracowniach, gdzie realizowany jest przedmiot.
6. Ograniczony dostęp nauczycieli przedsiębiorczości i uczniów do szkolnych pracowni informatycznych.
7. Niewielka liczba godzin zajęć lekcyjnych z przedmiotu podstawy przedsiębiorczości.
8. Brak odpowiednich narzędzi z dziedziny doradztwa zawodowego służących diagnozie mocnych i słabych stron ucznia oraz rozwijaniu kompetencji składających się na postawę przedsiębiorczą ucznia.
9. Nastawienie uczniów do przedmiotu – marginalne traktowanie przedmiotu, postrzeganie przedmiotu, jako mało przydatnego, o niewielkiej randze.

Skala występowania opisanych problemów

O skali występowania problemów świadczą zarówno wyniki badań przeprowadzonych we własnym zakresie jak również wyniki badań opisane powyżej (badania PARP, CBOS i inne – skala ogólnopolska). Dotyczą one nie tylko Wielkopolski, ale całego kraju.

Ankiety skierowane do nauczycieli i uczniów szkół ponadgimnazjalnych z terenu Wielkopolski oraz badania fokusowe (w ramach Projektu) potwierdzają potrzebę realizacji Projektu. I tak spośród 180 objętych badaniem, aż 65,5% uczniów z tej grupy stwierdziło, iż uważają narzędzie do badania kompetencji, za element, który uatrakcyjni lekcje nauczania podstaw przedsiębiorczości. Tylko niecałe 2 % uczniów wypowiedziało się negatywnie na temat wpływu tego typu narzędzi na atrakcyjność lekcji, a ponad 30 % nie miało zdania. Aż 30 nauczycieli, czyli 100% badanych jest zainteresowanych stosowaniem w swojej pracy innowacyjnych narzędzi dydaktycznych, (co potwierdza również ankieta przeprowadzona w trakcie Konferencji „Jestem przedsiębiorczy”) rozbudzających zainteresowanie uczniów przedmiotem oraz sprzyjających kształtowaniu postawy przedsiębiorczej.

Konsekwencje istnienia zidentyfikowanych problemów

1. Trudności w kształtowaniu postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży i tym samym niedostateczne przygotowanie do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym.
2. Brak świadomości swoich mocnych i słabych stron w obszarze kompetencji istotnych dla postawy przedsiębiorczej.
3. Brak możliwości rozwoju i wzmacniania tych kompetencji.

4. Dokonywanie przez młodzież niewłaściwych wyborów profilowania, dalszej drogi kształcenia, ścieżki kariery zawodowej.
5. Zaniżony poziom kompetencji absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i wyższych związanych z postawą przedsiębiorczą.
6. Brak dostosowania poziomu kompetencji absolwentów szkół do oczekiwań rynku pracy.
7. Większe kłopoty absolwentów szkół ze znalezieniem zatrudnienia.

II. CEL WPROWADZENIA INNOWACJI

Cel główny projektu zakłada stworzenie, przetestowanie oraz upowszechnienie i wprowadzenie do polityki rozwoju, wspólnie z partnerem ponadnarodowym, innowacyjnych narzędzi wspomagających w praktyce proces dydaktyczny w zakresie nauczania i kreowania postaw przedsiębiorczych wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych z terenu Wielkopolski w ramach przedmiotów podstawy przedsiębiorczości i ekonomia w praktyce.

CEL SZCZEGÓŁOWY

1. Opracowanie z udziałem Partnera ponadnarodowego, funkcjonalnego elektronicznego narzędzia pomiaru wytypowanych kompetencji przedsiębiorczych, z automatycznym generowaniem zindywidualizowanych potrzeb szkoleniowych ucznia (Produkt innowacyjny)

wskaźniki realizacji celu:

- liczba szkół ponadgimnazjalnych z WLKP (55 szkół) które wdrożą elektroniczne narzędzie pomiaru 11 wytypowanych kompetencji oraz generowania indywidualnych potrzeb na etapie wprowadzania do polityki rozwoju
- ilość opracowanych elektronicznych narzędzi pomiaru kompetencji: 1 narzędzie samooceny dla 11 wytypowanych kompetencji z automatycznym generowaniem zindywidualizowanych potrzeb szkoleniowych ucznia
- liczba pozytywnych ocen zastosowania narzędzia pomiaru ; użytkownik/odbiorca – liczba pozytywnych ocen 85%

źródła weryfikacji:

- ilość zawartych umów ze szkołami na dostęp do zestawu narzędzi dydaktycznych / 55 szkół ponadgimnazjalnych WLKP/ etap wdrożenia do polityki rozwoju
- protokół zakończenia prac adaptacyjnych sporządzony przez zespół merytoryczny projektu obejmujący część techniczną i merytoryczną narzędzia (oprogramowanie i podręcznik użytkownika/odbiorcy)
- imienne ankiety 600 odbiorców; imienne ankiety 60 użytkowników zawierające ocenę funkcjonalności i jakości merytorycznej dostępnych na platformie: elektronicznego narzędzia pomiaru kompetencji oraz systemu analizy i generowania zindywidualizowanych i grupowych potrzeb szkoleniowych oraz podręcznika użytkownika i odbiorcy

2. Opracowanie dwóch gier dydaktycznych (Produkt innowacyjny)

wskaźniki realizacji celu:

- liczba szkół ponadgimnazjalnych z WLKP (55 szkół) które wdrożą do programu nauczania gry dydaktyczne na etapie wprowadzania do polityki rozwoju
- liczba opracowanych gier dydaktycznych (2 gry)
- użytkownik/odbiorca – liczba pozytywnych ocen 85% z zastosowania gier dydaktycznych: Headmaster – na przedmiocie podstawy przedsiębiorczości; IPK (Innowacyjny Producent Komputerów) – na przedmiocie ekonomia w praktyce

źródła weryfikacji:

- ilość zawartych umów ze szkołami na dostęp do dwóch gier dydaktycznych / 55 szkół ponadgimnazjalnych WLKP/
- protokół odbioru wersji finalnej 2 gier dydaktycznych (oprogramowanie oraz podręcznik użytkownika/odbiorcy)
- imienne ankiety 690 odbiorców; zidentyfikowane ankiety 30 użytkowników zawierające ocenę funkcjonalności i jakości merytorycznej, dostępnych na platformie: dwóch gier dydaktycznych

3. Opracowanie programów szkoleń i materiałów szkoleniowych na 2 poziomach zaawansowania w ramach wytypowanych 11 kompetencji przedsiębiorczych w oparciu o modułowy system szkoleń

wskaźniki realizacji celu:

- użytkownik/odbiorca liczba pozytywnych ocen 85%
- ilość zawartych umów ze szkołami na dostęp do modułowego systemu szkoleń / 55 szkół ponadgimnazjalnych WLKP/
- liczba opracowanych programów szkoleń i materiałów szkoleniowych /22 programy i materiały szkoleniowe na poziomie podstawowym i rozszerzonym; w tym podręcznik trenera, zeszyt ćwiczeń i przewodnik po umiejętnościach

źródła weryfikacji:

- imienne ankiety ewaluacyjne 300 odbiorców; ankiety ewaluacyjne 30 użytkowników,
- liczba szkół ponadgimnazjalnych z WLKP które wdrożą program szkoleń i materiały szkoleniowe (30 szkół ponadgimnazjalnych)
- imienne ankiety 300 odbiorców; imienne ankiety 38 użytkowników zawierające ocenę atrakcyjności, jakości merytorycznej oraz użyteczności proponowanych szkoleń i materiałów szkoleniowych

4. Zbudowanie portalu edukacyjnego z dostępem do zestawu narzędzi dydaktycznych kształtujących postawy przedsiębiorcze uczniów; forum wymiany wiedzy i doświadczeń (nauczyciel; uczeń)

wskaźniki realizacji celu:

- użytkownik/odbiorca – liczba pozytywnych ocen 85%, dot. funkcjonalności portalu edukacyjnego „Jestem przedsiębiorczy”
- protokół odbioru wersji finalnej portalu edukacyjnego
- liczba aktywnych użytkowników/odbiorców (630 osób logujących się min. dwa razy)

źródła weryfikacji:

- imienne ankiety 600 odbiorców; imienne ankiety 30 użytkowników zawierające ocenę funkcjonalności portalu edukacyjnego

-liczba logowań do portalu – min. 1260, ilość loginów nadanych uczniom i nauczycielom min. 630

5. Przeprowadzenie działań upowszechniających i włączających innowacyjne narzędzia dydaktyczne (organizacja 6 konferencji regionalnych; udział w konferencji międzynarodowej /zjazd nauczycieli przedsiębiorczości - KRAKÓW; prasa specjalistyczna; prezentacje w 10 szkołach ponadgimnazjalnych)

wskaźniki realizacji celu:

- użytkownik/odbiorca – liczba pozytywnych ocen 80% dotyczących treści przekazywanych na konferencjach

- przeprowadzenie 5 konferencji regionalnych

- udział w jednej konferencji - Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Rola przedsiębiorczości w edukacji”; Kraków

- prezentacja zestawu narzędzi w 10 szkołach ponadgimnazjalnych WLKP

- przystąpienie 25 szkół ponadgimnazjalnych do projektu

źródła weryfikacji:

- ankiety pokonferencyjne z 5 konferencji regionalnych (100 imiennych ankiet użytkowników oraz 200 imiennych ankiet odbiorców)

- listy obecności, materiały konferencyjne, dokumentacja z 5 konferencji regionalnych

- publikacja pokonferencyjna – prezentacja projektu (konferencja międzynarodowa)

- lista obecności uczestników prezentacji z 10 szkół

- zawarcie umów z Dyrektorami 25 szkół ponadgimnazjalnych

Za sposób weryfikacji wskaźników odpowiadają Koordynator ds. Monitorowania oraz członkowie Zespołu Merytorycznego Projektu.

Pożądany stan docelowy po wprowadzeniu innowacji

Stan docelowy po wprowadzeniu innowacji to - poprzez stworzenie i przetestowanie narzędzi dydaktycznych i ich upowszechnienie - zrozumienie znaczenia postaw przedsiębiorczych w życiu prywatnym i zawodowym oraz rozwój kompetencji z nimi związanych, wzrost świadomości swoich mocnych i słabych stron w obszarze tych kompetencji wśród młodzieży ponadgimnazjalnej oraz bardziej efektywne kreowanie postaw przedsiębiorczych i lepsze zrozumienie zależności występujących w rzeczywistości społeczno-gospodarczej. Efekt projektu w postaci produktów skoncentrowanych na wsparciu procesu dydaktycznego spowoduje zmiany w rozumieniu istoty kształcenia przedsiębiorczości i podniesie świadomość nauczycieli i doradców zawodowych z korzyści płynących z zastosowania nowoczesnych narzędzi dydaktycznych. Istotnie zwiększy się ranga przedmiotu podstawy przedsiębiorczości i ekonomia w praktyce.

Zakłada się, że wraz z zakończeniem Projektu w roku szkolnym 2013/2014 4500 uczniów z 55 szkół ponadgimnazjalnych, z 5 podregionów Wielkopolski będzie

korzystało w ramach otrzymanego dostępu do platformy „Jestem Przedsiębiorczy”, z zestawu narzędzi dydaktycznych wspomagających proces kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży. W oparciu o tzw. „dobrą praktykę”, czyli stopień i efekty wykorzystywania produktów Projektu w szkołach ponadgimnazjalnych Wielkopolski, prowadzone w 5 podregionach Wielkopolski przez Lidera Projektu, działania upowszechniające i włączające zapewnią zwiększenie w roku szkolnym 2014/2015 ilości szkół ponadgimnazjalnych Wielkopolski i ilości uczniów korzystających z zestawu narzędzi dydaktycznych wspomagający proces kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży. Działania upowszechniające i włączające będą kontynuowane, a ich adresatem będą wszystkie szkoły ponadgimnazjalne Wielkopolski (680 szkół dane SIO).

III. OPIS INNOWACJI, W TYM PRODUKTU FINALNEGO

Na czym polega innowacja?

Innowacyjność projektu polega na wprowadzeniu nowoczesnych narzędzi dydaktycznych zarówno diagnozujących (narzędzie do badania wytypowanych 11 kompetencji składających się na profil ucznia przedsiębiorczego, z automatycznym generowaniem potrzeb szkoleniowych w tym zakresie) jak i stymulujących rozwój uczniów (2 gier dydaktycznych), podnoszących ich motywację do nauki w ramach przedmiotów podstawy przedsiębiorczości i ekonomia w praktyce, w wielkopolskich szkołach ponadgimnazjalnych. Wpłyne to znacząco na proces kształtowania postaw przedsiębiorczych uczniów i rozwój ich kompetencji kluczowych.

Proponowane wyżej innowacyjne narzędzia dydaktyczne wpisują się w założenia reformy edukacji, w oparciu, o którą wchodzi w życie z dniem 1.09.2012 r. nowa podstawa programowa nauczania przedmiotu podstawy przedsiębiorczości, w której zwraca się szczególną uwagę na konieczność diagnozowania mocnych i słabych stron uczniów, jako podstawy dla dalszej realizacji programu nauczania oraz na konieczność

wprowadzenia aktywizujących, atrakcyjniejszych dla uczniów form i metod realizacji przedmiotu podstawy przedsiębiorczości i w jego uzupełnieniu nowego przedmiotu ekonomia w praktyce.

Innowacyjne rozwiązania wprowadzające do procesu dydaktycznego w/w przedmiotów możliwość samooceny uczniów w zakresie 11 wytypowanych kompetencji i generowania w oparciu o nie potrzeb szkoleniowych oraz zaawansowane gry symulacyjne, dostępne na platformie internetowej, stanowić mogą narzędzia wspierające dla zadań realizowanych w szkole przez doradców zawodowych (profilowanie zawodowe ucznia) i psychologów szkolnych, tak w odniesieniu do możliwości powiązania wyników badań kompetencji z realizacją modułowego systemu szkoleń rozwijających kompetencje kluczowe uczniów oraz zadań wynikających z Rozporządzenia MEN w sprawie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, których podstawę stanowią zdiagnozowane problemy uczniów nakładające na szkołę obowiązek udzielania pomocy w zakresie ich rozpoznawania i zaspokajania.

W ten sposób produkty projektu stanowią powiązany zestaw narzędzi dydaktycznych o charakterze innowacyjnym i pozostałych, wspomagających proces kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży i w takiej postaci będą upowszechniane i udostępniane na portalu edukacyjnym pod nazwą „Jestem przedsiębiorczy”.

Narzędzia, które powstaną w ramach realizacji projektu są również odpowiedzią na niedostateczny poziom zadowolenia uczniów, co do dotychczasowego sposobu realizacji przedmiotu podstawy przedsiębiorczości i uwag oraz sugestii nauczycieli przedsiębiorczości dotyczących obecnie stosowanych metod i sposobów realizacji przedmiotu podstawy przedsiębiorczości (w oparciu o opinie i wyniki badań zał. nr 1, 2,9).

Narzędzie do badania 11 kompetencji przedsiębiorczych jest nowatorskim elektronicznym narzędziem, (w którym wykorzystano nowoczesne techniki i technologie) w odróżnieniu od stosowanych do tej pory testów papierowych, jest nie tylko atrakcyjniejszą dla młodzieży formą pogłębiania wiedzy o sobie, ale również oprócz analizy kompetencji, wyznacza wyraźnie obszary do rozwoju i pozwala na doskonalenie (poprzez system szkoleń i materiałów szkoleniowych) zarówno mocnych jak i słabych stron w obszarze 11 kluczowych kompetencji takich jak: komunikacja, współpraca, przedsiębiorczość, elastyczność, analiza potrzeb klientów, efektywność, niezależność, rozwiązywanie problemów, planowanie i organizowanie własnej pracy, kształcenie ustawiczne, panowanie nad stresem (opis narzędzia zał.nr 4).

Elektroniczne gry symulacyjne (Innowacyjny Producent Komputerów IPK i HeadMaster) są już praktycznym i niezwykle efektywnym narzędziem rozwijającym kluczowe kompetencje, przy jednocześnie dużej motywacji młodzieży do takiej formy pracy (wyniki badań dotyczące oceny atrakcyjności zajęć przez młodzież zał. 2). Są również doskonałą metodą rozwijającą kreatywność, umiejętność abstrakcyjnego i twórczego myślenia oraz umiejętność działań zespołowych i stanowią nową formę realizacji programu nauczania (opis gier zał.6 i 7).

Komu służy innowacja, kto będzie mógł ją wykorzystywać w przyszłości – grupy docelowe

W wyniku realizacji Projektu szkoły (licea, technika, zasadnicze szkoły zawodowe) otrzymają możliwość dostępu do innowacyjnego zestawu narzędzi dydaktycznych przeznaczonych dla uczniów/uczennic i nauczycieli/nauczycielek przedsiębiorczości, doradców zawodowych, pozwalającego na diagnozę oraz rozwój kluczowych kompetencji i kształtowanie postaw przedsiębiorczych.

Grupy docelowe to:

1. Na etapie testowania (użytkownicy; odbiorcy)
 - 30 nauczycieli i nauczycielek z 30 szkół ponadgimnazjalnych (licea, technika, zasadnicze szkoły zawodowe) z 5 podregionów Wielkopolski: kaliskiego, pilskiego, leszczyńskiego, konińskiego, poznańskiego i miasto Poznań – 690 uczniów i uczennic szkół ponadgimnazjalnych z 5 podregionów Wielkopolski i miasta Poznań
 - 30 doradców zawodowych (lub wymiennie psychologów bądź pedagogów szkolnych) z wyżej wymienionych szkół

2. Na etapie upowszechniania :
 - 50 nauczycieli/doradców zawodowych z 25 szkół Wielkopolski
3. Na etapie włączania do polityki rozwoju:
 - 55 wielkopolskich szkół ponadgimnazjalnych
 - ok. 4500 uczniów; 50 nauczycieli podstaw przedsiębiorczości i ekonomii w praktyce, 55 doradców zawodowych lub psychologów/pedagogów szkolnych z Wielkopolski

Jakie warunki muszą być spełnione, by innowacja działała właściwie?

Warunkiem właściwego działania innowacji jest (proces walidacji) w oparciu o badania przeprowadzone na wybranej grupie uczniów 30 szkół Wielkopolski dotyczących oceny zawartości merytorycznej narzędzia pomiaru kompetencji i dwóch gier dydaktycznych. Podstawą tych działań jest współpraca Zespołu Merytorycznego Projektu z nauczycielami przedsiębiorczości, doradcami zawodowymi, uczniami i dyrektorami szkół biorących udział w projekcie.

Warunki, jakie muszą zostać spełnione, aby innowacja działała są zatem następujące:

1. szkoła i uczniowie muszą posiadać dostęp do Internetu i dostęp do komputera,
2. 30 nauczycieli oraz 30 doradców zawodowych musi aktywnie współpracować przy tworzeniu narzędzi powstających w projekcie,
3. 30 nauczycieli i 30 doradców zawodowych musi zostać przeszkolonych w zakresie obsługi i wykorzystania tworzonych w Projekcie narzędzi do realizacji podstawy programowej przedmiotów podstawy przedsiębiorczości i ekonomia w praktyce oraz rozwijania kluczowych kompetencji i kształtowania postaw przedsiębiorczych,
4. narzędzia tworzone w Projekcie: narzędzie do nadania 11 kompetencji, 2 gry dydaktyczne, portal internetowy muszą być przystępne dla użytkownika,
5. produkt finalny musi zostać zwalidowany,
6. produkt finalny musi zostać upowszechniony i włączony do głównego nurtu polityki edukacyjnej.
7. Wszystkie szkoły ponadgimnazjalne WLPK otrzymają ofertę wraz w wersją demonstracyjną na płycie CD w celu rozważania możliwości zawarcia umowy stanowiącej podstawę dostępu do narzędzi dydaktycznych.
8. 55 szkół ponadgimnazjalnych otrzyma w oparciu o zawarte umowy, bezpłatny dostęp do narzędzi dydaktycznych w roku szkolnym 2013/2014.

Efekty zastosowania innowacji

Kluczowymi efektami zastosowania innowacji będą:

1. zwiększenie wiedzy ucznia na temat swoich słabych i mocnych stron w obszarze kompetencji przedsiębiorczych oraz wyznaczenie obszarów do doskonalenia i rozwoju,
2. dostarczenie wiedzy zarówno uczniom, nauczycielom przedsiębiorczości i doradcom zawodowym na temat potencjału ucznia, ułatwiającej trafniejszy wybór dalszej drogi kształcenia, profilowania oraz wybór właściwej „ścieżki kariery zawodowej”, w oparciu o swój prawdziwy potencjał i umiejętności,
3. poszerzenie wiedzy i praktycznych umiejętności uczniów i uczennic związanych z poruszaniem się w świecie biznesu i rynku pracy,

4. zwiększenie wykorzystania elektronicznych narzędzi, jako wsparcia edukacyjnego i tym samym uatrakcyjnienie prowadzonych w szkołach zajęć z przedsiębiorczości,
5. wsparcie nauczycieli w przekazywaniu wiedzy z zakresu przedsiębiorczości w ciekawy dla uczniów sposób,
6. rozpropagowanie nowej metody nauczania i realizacji przedmiotu podstawy przedsiębiorczości i nowego przedmiotu ekonomia w praktyce w oparciu o innowacyjne narzędzia, która może być powszechnie stosowana w szkołach ponadgimnazjalnych.

Jakie elementy obejmować będzie innowacja, co będzie się na nią składać, co będzie stanowiło produkt finalny?

Produktem Finalnym jest Zestaw innowacyjnych narzędzi dydaktycznych (narzędzie do badania 11 kompetencji przedsiębiorczych z automatycznym system generowania potrzeb szkoleniowych wraz z zestawem programów i materiałów szkoleniowych, 2 gry dydaktyczne rozwijające praktyczne umiejętności w zakresie kompetencji przedsiębiorczych, portal edukacyjny wymiany wiedzy i doświadczeń) rozwijający kompetencje przedsiębiorcze i postawy przedsiębiorcze wśród młodzieży oraz efektywnie wspomagający proces dydaktyczny nauczania przedmiotów podstawy przedsiębiorczości i ekonomia w praktyce.

Opracowany w ramach Projektu Produkt finalny Zestaw innowacyjnych narzędzi dydaktycznych wspomagający proces kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży składa się z :

1. elektronicznego narzędzia do badania 11 kompetencji przedsiębiorczych z automatycznym systemem generowania szkoleń w tym zakresie: opis narzędzia, jego budowa, sposób posługiwania się, zastosowanie ,itp. (zał. nr 4)
2. 2 gier dydaktycznych z instrukcją użytkowania (zał. Nr 6,7)
3. opis funkcjonowania portalu edukacyjnego wymiany wiedzy i doświadczeń,
4. 22 zestawów materiałów szkoleniowych rozwijających 11 kompetencji przedsiębiorczych (zał. nr 5) na dwóch poziomach: poziom podstawowy i poziom rozszerzony, zawierających w formie podręcznika:
 - podręcznik trenera
 - przewodnik po umiejętnościach
 - zeszyt ćwiczeń
 - wprowadzenie do szkolenia.

Utrzymanie systemu umożliwiającego dostęp do w/w zestawu narzędzi dydaktycznych, wiązać się będzie z potrzebą zawarcia umowy przez szkołę na dostęp dla określonej ilości uczniów pobierających naukę podstaw przedsiębiorczości w danym roku szkolnym, z koniecznością poniesienia opłaty w przeliczeniu na 1 ucznia, gwarantującej rozwój i obsługę serwisową zestawu narzędzi. W oparciu o zawartą umowę zarządzający portalem otwiera dostęp dla limitowanej grupy uczniów, którzy po zarejestrowaniu będą w zakresie regulowanym przez użytkowników (nauczycieli podstaw przedsiębiorczości) mogli korzystać z narzędzi przez cały rok szkolny.

W opłacie tej nie będą uwzględnione koszty organizacji i przeprowadzenia szkoleniowych zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje (zał. nr 5). W przypadku podjęcia przez Dyrektora decyzji umożliwiającej sfinansowanie organizacji

w oparciu o wyniki badania, grupy szkoleniowej (składającej się z 8 do 15 uczniów) w celu rozwoju wybranego rodzaju kompetencji, zajęcia realizowane będą w oparciu o odrębnie zawartą umowę, w której określone zostaną zasady odpłatności, z założeniem stawki o stałej wysokości niezależnie od rodzaju modułu szkoleniowego. Odpłatność z tytułu dostępu do zestawu narzędzi będzie skalkulowana na możliwie niskim poziomie, ze szczególnym uwzględnieniem wielkopolskich szkół ponadgimnazjalnych. Odpłatność z tytułu realizacji zajęć przez grupy szkoleniowe oparta będzie o indywidualne umowy zawarte z Dyrektorem szkoły. Na obecnym etapie zaawansowania Projektu, podanie szczegółowego poziomu kosztów, które planowane są na okres 2013r/2014r jest trudne do oszacowania. Przybliżony poziom będzie łatwiejszy do określenia po zakończeniu fazy testowania produktów w grudniu 2012r. Powyższe jest zgodne z założeniami opisanymi we wniosku projektowym. Brak barier organizacyjno - technicznych dla możliwości funkcjonowania systemu w szkołach ponadgimnazjalnych po zakończeniu realizacji projektu.

Istotne jest odniesienie do wartości dodanej: nauczyciele nie korzystają w dotychczasowej praktyce z dostępu do pracowni komputerowych, ani nie komunikują się na platformie internetowej między sobą i z uczniami. Narzędzia dydaktyczne proponowane w projekcie tworzą nową dla nauczycieli jakość w nauczaniu, wymagają postępu w wiedzy i umiejętnościach w posługiwaniu się narzędziami.

Rozszerzająco w stosunku do zapisów wniosku pojawiła się potrzeba zwiększenia użytkowników produktów projektu o doradców zawodowych wymiennie, o ile ich nie ma w szkole z psychologami szkolnymi (opis w uzasadnieniu).

Innowacja będzie wdrażana głównie w placówkach szkolnych na terenie Wielkopolski. Jednakże uniwersalny charakter produktów stwarza możliwość włączania innowacji do polityki na terenie całego kraju i również w tym celu Beneficjent zaplanował część działań włączających m.in. uczestniczenie w ogólnopolskich wydarzeniach dot. nauczania przedsiębiorczości i promowanie efektów projektu, nawiązanie kontaktu z UP z Krakowa, ośrodkami metodycznymi i centrami kształcenia nauczycieli z całego kraju.

IV. PLAN DZIAŁAŃ W PROCESIE TESTOWANIA PRODUKTÓW FINALNYCH

Dobór grup użytkowników i odbiorców, którzy wezmą udział w testowaniu

Proces naboru odbiorców produktów (uczniów): z 30 szkół uczestniczących w Projekcie spośród klas realizujących przedmiot podstawy przedsiębiorczości zostanie losowo wybrana 1 klasa z każdej szkoły, której uczniowie otrzymają propozycję wzięcia udziału w procesie testowania produktów; proces naboru będzie prowadzony w formie elektronicznej. Udział wezmą uczniowie z tych wytypowanych klas, którzy samodzielnie podejmą decyzję o uczestnictwie i dokonają procesu rejestracji.

Proces naboru użytkowników; nauczyciele podstaw przedsiębiorczości już przystąpili do Projektu (dokonają tylko potwierdzenia udziału). Ponadto z każdej z 30 szkół ofertę udziału w testowaniu otrzymają doradcy zawodowi lub psychologowie szkolni. Potwierdzą udział w fazie testowania dokonując rejestracji elektronicznej.

Proces włączenia użytkowników i odbiorców Projektu do testowania produktów innowacyjnych i pozostałych będzie przebiegał w trzech fazach:

Faza I prace adaptacyjne i przygotowujące proces zakończenie 31.05.2012 r.

Faza II prace organizacyjne / szkolenia użytkowników / zakończenie 14.09.2012 r.

Faza III przeprowadzenie testowania produktów 15.09.2012 – 15.12.2012

Faza III.1. Testowanie produktów Projektu przy udziale **Użytkowników produktów:**

1.1. 30 nauczycieli podstaw przedsiębiorczości z 30 wlkp. szkół ponadgimnazjalnych

1.2. 30 doradców zawodowych/psychologów szkolnych

potwierdzenie udziału osób w procesie testowania produktów – finał 31.03.2012

Faza III.2. Testowanie produktów Projektu przy udziale **Odbiorców produktów:**

2.1. 600 uczniów wlkp. szkół ponadgimnazjalnych z 30 klas z nauczaniem podstaw przedsiębiorczości (dobór losowy) – potwierdzenie zgłoszenia – finał 15.09.2012

2.2. 90 uczniów wlkp. szkół ponadgimnazjalnych po 3 os. z 30 szkół, którzy ukończyli podstawy przedsiębiorczości w roku 2011/2012 i brali udział w I etapie Projektu Samodzielne zgłoszenie; wsparcie /wybór– nauczyciele przedmiotu w oparciu o oceny i aktywność na zajęciach – finał 30.06.2012

Po pozytywnej weryfikacji dokumentacji rejestracyjnej, Zespół Merytoryczny akceptuje udział użytkowników i odbiorców produktów Projektu, informując ich o tym fakcie drogą elektroniczną wraz z udostępnieniem listy na portalu edukacyjnym. Powodzenie opisanego doboru grup gwarantowane jest zawarciem w 2011 r. umów z 30 wielkopolskimi szkołami ponadgimnazjalnymi i na ich podstawie delegowaniem nauczycieli, doradców zawodowych, psychologów /pedagogów szkolnych do udziału w Projekcie.

Zwiększenie ilości użytkowników i odbiorców wobec dotychczasowych doświadczeń nie powinno stanowić zagrożenia dla procesu testowania, jednak z uwagi m.in. na warunki organizacyjne - 30 szkół, sporządzona zostanie 10% ich lista rezerwowa, co pozwoli Zespołowi Merytorycznemu na włączanie do procesu osób w oparciu o wyniki bieżąco prowadzonych działań monitorujących.

Modyfikacje procesu testowania w odniesieniu do wniosku o dofinansowanie uważa się za uzasadnione w obszarze zwiększonej liczby doradców lub alternatywnie psychologów szkolnych (30 osób) z 30 szkół ponadgimnazjalnych - uzasadnienie znajduje się w załącznikach nr 1 i 5.

Opis przebiegu testowania

Testowanie produktów poprzedzą zorganizowane w II kwartale 2012 r:

1. warsztaty szkoleniowe – przygotowanie do testowania zestawu narzędzi dydaktycznych

20 godzin uczestnicy, nauczyciele podstaw przedsiębiorczości

20 godzin uczestnicy, doradcy zawodowi i psychologowie szkolni

2. indywidualnie realizowane przez użytkowników zadania na portalu edukacyjnym – przygotowanie do testowania zestawu narzędzi dydaktycznych

czasookres 02.01.2012 r. – 14.09.2012 r.

60 godz. dla nauczyciela, 20 godz. dla doradcy zawodowego/psychologa szkolnego

Uczniowie: czasookres 02.09.2012 r. – 14.09.2012 r. 2 godz. na każdego ucznia

Szkoły w ramach Projektu w procesie testowania powinny spełniać następujące warunki

1. udostępnić pracownię komputerową z Internetem i obsługą techniczną
2. udostępnić sale na zajęcia zgodnie z harmonogramem testowania

Odbiorcy i użytkownicy produktów otrzymają dostęp do materiałów szkoleniowych w postaci elektronicznej na portalu edukacyjnym.

Za monitorowanie przebiegu testowania odpowiedzialny będzie Zespół Merytoryczny Projektu wraz z Koordynatorami ds. monitorowania / narzędzia badania kompetencji / gier dydaktycznych.

Przygotowane zostaną formularze monitoringowe z przebiegu testowania. Za ich wypełnienie elektroniczne na portalu odpowiadać będą użytkownicy. W ten sposób na bieżąco Zespół Merytoryczny oraz Koordynatorzy będą mogli dokonywać oceny realizacji działań testujących w poszczególnych szkołach; analizować wskaźniki; podejmować ewentualne działania naprawcze. Wyżej wymienieni Koordynatorzy prowadzić będą ponadto bezpośrednią obserwację przebiegu testowania i składać sprawozdania Zespołowi Merytorycznemu. Wszystkie zebrane w ten sposób materiały umożliwią Zespołowi Merytorycznemu dokonanie oceny końcowej produktów i na podjęcie decyzji o koniecznych zmianach czy uzupełnieniach wymaganych do wprowadzenia w zakresie poszczególnych produktów Projektu (ewaluacja wewnętrzna).

V. SPOSÓB SPRAWDZENIA, CZY INNOWACJA DZIAŁA

Sposób oceny wyników testowania

Weryfikacja funkcjonalności i efektywności wypracowanego w ramach Projektu innowacyjnego produktu finalnego, odbywać się będzie na podstawie prowadzonych na bieżąco działań monitoringowych i przeprowadzenia wewnętrznej ewaluacji, jak również ewaluacji zewnętrznej. Wszystkie przewidziane we wniosku o dofinansowanie i w strategii formy ewaluacji, stwarzają możliwość udoskonalenia produktu finalnego i zwiększenia jego efektywności.

Zastosowane narzędzia innowacyjne zostaną uznane za działające jeżeli osiągnięte zostaną poniższe rezultaty:

1. 80% spośród nauczycielek i nauczycieli biorących udział w projekcie podniesie świadomość korzyści płynących z zastosowania nowych narzędzi dydaktycznych zmieniając jednocześnie rozumienie istoty nauczania przedsiębiorczości do końca 2012r. (ankieta)
2. 80% spośród nauczycielek i nauczycieli biorących udział w projekcie nabędzie nowe umiejętności i kompetencje w zakresie prowadzenia zajęć do końca 2012r.
3. 80% uczennic i uczniów zwiększy umiejętność praktycznego zastosowania wiedzy teoretycznej poprzez udział w grach dydaktycznych Headmaster oraz Innowacyjny Producent Komputerów do końca 2012r. - raport
4. Zwiększenie świadomości dyrekcji szkół, przedstawicieli organów prowadzących szkoły ponadgimnazjalne na temat znaczenia rozwoju kompetencji przedsiębiorczych dla dalszego życia zawodowego młodych ludzi, dzięki udziałowi w 6 konferencjach regionalnych – pierwszy kwartał 2013r.
5. Pozytywne opinie wśród min. 80% nauczycielek i nauczycieli biorących udział w projekcie na temat korzyści wynikających z usprawnienia i uatrakcyjnienia

nauczania przedsiębiorczości dzięki wykorzystaniu spójnych z programem nauczania innowacyjnych narzędzi dydaktycznych – ankieta na koniec 2012r.

6. Zwiększenie świadomości swoich silnych i słabych stron w zakresie 11 kompetencji przedsiębiorczych oraz wiedzy na temat możliwości profilowania kształcenia wśród 80% uczennic i uczniów biorących udział w projekcie w okresie do końca 2012r. (ankieta)
7. Skuteczne przeprowadzenie międzyszkolnego konkursu na bazie gry Innowacyjny Producent Komputerów oraz konkursów na poziomie szkolnym na bazie gry Headmaster - w okresie do końca stycznia 2013r.
8. Pozytywne opinie na temat funkcjonalności i aktywne wykorzystywanie portalu edukacyjnego w procesie przygotowywania zajęć, wzrostu wiedzy na temat „dobrych praktyk” nauczania przedsiębiorczości przez min. 80% nauczycielek i nauczycieli w okresie do końca 2012r. (na podstawie min. 30 ankiet)

Ocena wyników testowania zostanie przeprowadzona na podstawie ankiet zbieranych od użytkowników i odbiorców Projektu zbieranych na bieżąco przy wykorzystaniu portalu edukacyjnego przez Koordynatora ds. Monitorowania i Rozliczeń. Na podstawie zebranych ankiet opracowany zostanie wewnętrzny raport i podejmowane będą ewentualne działania korygujące przez Zespół Merytoryczny Projektu.

Źródłem weryfikacji wskaźników ilościowych będą listy obecności na warsztatach, konferencjach, ilość zalogowanych użytkowników poszczególnych narzędzi tj. narzędzia pomiaru, gier dydaktycznych, platformy.

Ewaluacja zewnętrzna produktu finalnego

Po przeprowadzeniu testowania produktu finalnego przeprowadzona zostanie ewaluacja zewnętrzna mająca na celu udzielenie obiektywnej odpowiedzi na pytanie czy zastosowane w dydaktyce innowacyjne narzędzia pozwolą na zwiększenie zainteresowania uczennic i uczniów nauką przedsiębiorczości oraz czy zwiększą oni swoją świadomość wagi i chęć rozwoju kompetencji, które są niezwykle przydatne w dorosłym życiu społeczno-zawodowym.

Wybór zewnętrznego ewaluatora zostanie przeprowadzony zgodnie z zasadą konkurencyjności, która pozwoli wyłonić doświadczoną firmę badawczą. Kryterium oceny ofert będzie nie tylko cena, ale także zaproponowane przez oferentów rozwinięcie metodologii, problematyki badawczej oraz ewentualną modyfikację i uzupełnienie zakresu metod i technik badawczych. Minimum metodologiczne opracowane na potrzeby postępowania przetargowego będzie zawierać cele ewaluacji, pytania ewaluacyjne, metody i techniki badawcze, dobór prób i charakterystykę respondentów - oferent uszczegółowi pytania oraz zaproponuje dodatkowe metody i techniki, które będą stanowiły jedno z kryterium oceny oferty obok rozszerzenia koncepcji i dodatkowych pytań ewaluacyjnych. Tego typu zabiegi pozwolą na wybór najlepszej oferty i firmy zapewniającej odpowiedni standard usługi oraz rzetelną odpowiedź na postawione pytania ewaluacyjne.

Działania ewaluacyjne wsparte zostaną opinią eksperta, który wypowie się na temat każdego z produktów w kontekście jego przydatności w dydaktyce szkolnej oraz w rozwoju postaw i kompetencji przedsiębiorczych uczennic i uczniów.

Opinie i zalecenia wynikające z przeprowadzonej ewaluacji wewnętrznej, zewnętrznej i opinii eksperta pomogą udoskonalić produkty finalne i doprowadzić do wypracowania efektywnego zestawu narzędzi dydaktycznych kształtujących postawy przedsiębiorcze

młodzieży szkół ponadgimnazjalnych pod nazwą „Jestem Przedsiębiorczy”, składającego się z narzędzia do badania 11 kompetencji przedsiębiorczych z automatycznym system generowania potrzeb szkoleniowych, 2 gier dydaktycznych rozwijających praktyczne umiejętności w zakresie kompetencji przedsiębiorczych, portalu edukacyjnego wymiany wiedzy i doświadczeń i zestawu programów i materiałów szkoleniowych rozwijających te kompetencje.

VI. STRATEGIA UPOWSZECHNIANIA

Cel działań upowszechniających

Głównym celem działań upowszechniających jest dotarcie z informacją oraz wprowadzenie do jak największej liczby szkół ponadgimnazjalnych z Wielkopolski, a w przyszłości także z pozostałych regionów kraju, innowacyjnych narzędzi wspomagających kształcenie przedsiębiorczości. Umożliwią one zwiększenie efektywności procesu edukacyjnego i rozwojowego z uwzględnieniem odmienności potrzeb uczennic i uczniów. Podjęte działania prowadzą do uatrakcyjnienia, zwiększenia rangi przedmiotu przedsiębiorczości i efektywniejszego wykorzystywania przez uczniów zdobytej wiedzy w praktyce.

Skuteczności działań upowszechniających służą realizowane na bieżąco badania zrozumienia treści zawartych w narzędziach pomiaru i grach dydaktycznych, ich zgodności z podstawą programową oraz zadowolenia uczniów z nauczania przedmiotu.

Grupy, do jakich skierowane będą działania upowszechniające

Projektodawca opracował strategię upowszechniania z uwzględnieniem równości szans kobiet i mężczyzn, biorąc jednocześnie pod uwagę konkretne grupy interesariuszy:

1. Nauczyciele przedsiębiorczości szkół ponadgimnazjalnych z Wielkopolski (55 os w tym 48K+7M) – są oni głównymi użytkownikami, od których w głównej mierze zależeć będzie wdrożenie produktów w szkole.
2. Doradcy zawodowi, psychologowie, pedagodzy, którzy pracując z uczniami kształtują i rozwijają ich kompetencje, w tym kompetencje przedsiębiorcze (30 os w tym 27K+3M).
3. Uczniowie wielkopolskich szkół ponadgimnazjalnych - są głównymi odbiorcami wypracowanych w ramach projektu produktów finalnych (690os w tym 310K+380M). Upowszechnianie ma na celu zachęcić ich do nauki przedsiębiorczości wykorzystując innowacyjne metody i narzędzia.
4. Dyrektorzy szkół (30) - w procesie wprowadzania zmian niezbędne jest pozytywne nastawienie dyrekcji szkół, do której z informacją również Projektodawca zamierza dotrzeć i przekonać do korzyści płynących z wdrożenia efektów projektu w szkole.
5. Kuratorium Oświaty w Poznaniu – instytucja, która może wesprzeć działania upowszechniające w regionie.
6. Organy prowadzące szkoły ponadgimnazjalne – instytucje, które mają istotny wpływ na dyrekcję szkół i mogą wesprzeć działania upowszechniające rezultaty projektu.

Wskazane powyżej grupy interesariuszy wynikają z przeznaczenia i zastosowania produktów finalnych projektu, jako narzędzi wspomagających proces dydaktyczny w szkołach ponadgimnazjalnych. Założono, że funkcjonalność wypracowanych narzędzi będzie maksymalna bez względu na przygotowanie merytoryczne czy predyspozycje odbiorców i użytkowników, biorąc pod uwagę, że będą to przedstawiciele trzech typów szkół ponadgimnazjalnych tj: liceów, techników i szkół zawodowych. Dlatego też postanowiono opracować narzędzia w taki sposób, który umożliwi ich zastosowanie odpowiednio do poziomu grupy odbiorców, a dodatkowo materiały szkoleniowe

przygotowane zostaną na dwóch poziomach zawansowania tj. podstawowym i zaawansowanym.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe bardzo duże zainteresowanie produktami Projektu (prezentacja projektu podczas Międzynarodowej Konferencji i Ogólnopolskim Zjeździe Nauczycieli Przedsiębiorczości w Krakowie X.2011r.), Projektodawca zakłada wdrażanie rezultatów projektu nie tylko na terenie Wielkopolski, lecz również dzięki wykorzystaniu portalu edukacyjnego, udziałowi w ogólnopolskich konferencjach i wypromowaniu strony internetowej, także wśród nauczycieli przedsiębiorczości, uczniów oraz szkolnych doradców zawodowych, pedagogów czy psychologów z terenu całego kraju.

Plan działań i ich charakterystyka

Plan działań przewiduje realizację m.in.:

1. Zorganizowanie Konferencji inauguracyjnej w Poznaniu 17.05.2011r., na której zaprezentowano założenia Projektu, produkty finalne – m.in. narzędzie pomiaru przez Partnera belgijskiego SYNTRE WEST oraz możliwości ich wykorzystania w praktyce szkolnej. Łącznie w konferencji wzięło udział ok 80 os.
2. Nawiązanie stałej współpracy z przedstawicielami trzech typów szkół ponadgimnazjalnych z Wielkopolski - podpisane zostały umowy z 30 szkołami z Wielkopolski, które reprezentują wszystkie typy szkół. Zobowiązały się one do wspólnej pracy nad opracowaniem narzędzia pomiaru, kształtem merytorycznym gier dydaktycznych i materiałów szkoleniowych, a przede wszystkim do przeprowadzenia testowania z udziałem uczniów tych szkół (1 klasa dobrana losowo z każdej szkoły) przez wcześniej przeszkolonych nauczycieli przedsiębiorczości.
3. Utworzenie Zespołu Merytorycznego z udziałem eksperta z dziedziny przedsiębiorczości oraz 3 nauczycieli przedsiębiorczości, którzy na bieżąco pracują nad realizacją założeń projektu (pierwszy kwartał trwania projektu) promując informacje o Projekcie w swoich szkołach i środowiskach.
4. Utworzenie i uruchomienie portalu edukacyjnego, który jest narzędziem wymiany wiedzy, a jednocześnie spełnia funkcje komunikacyjne pomiędzy zespołem projektowym oraz wszystkimi nauczycielami, w oparciu o otrzymany dostęp.
5. Organizacja dwóch spotkań warsztatowych z nauczycielami (23-24.08.2011r. oraz 19-20.09.2011r.), których celem było nauczenie uczestników posługiwania się platformą wymiany wiedzy, jak również wspólna praca nad kształtowaniem produktów finalnych projektu, aby w największym stopniu odpowiadały potrzebom edukacyjnym i były zrozumiałe przez uczniów. W warsztatach wzięło udział łącznie 34 nauczycieli, w tym doradcy zawodowi (w każdym ze spotkań).
6. Upowszechnienie produktów i rezultatów Projektu dzięki aktywnie działającej stronie internetowej Projektu, platformie, artykułom w prasie specjalistycznej oraz organizacji 6 konferencji w subregionach Wielkopolski (ostatni kwartał trwania projektu: styczeń – marzec 2013 roku). Dzięki tym działaniom do Projektu przystąpi kolejne 25 szkół z Wielkopolski.
7. Upowszechnianie wiedzy o Projekcie realizowane jest na bieżąco poprzez dystrybucję materiałów informacyjno-promocyjnych (ulotek, plakatów, płyt CD) w szkołach województwa.
8. Opublikowanie informacji o efektach Projektu na stronach internetowych wszystkich Partnerów Projektu oraz współpracujących szkół .

9. Udział w innych tj. pozaprojektowych wydarzeniach skierowanych do nauczycieli przedsiębiorczości np. udział w ogólnopolskiej konferencji dot. nauczania przedsiębiorczości, gdzie zaprezentowane zostaną informacje dot. rezultatów Projektu.
10. Przekazanie współpracującym szkołom materiałów metodycznych, szkoleniowych oraz dostępu do narzędzi Projektu.
11. Nawiązanie współpracy z Kuratorium Oświaty w Poznaniu oraz Ośrodkami Doskonalenia Nauczycieli w celu dystrybucji informacji o Projekcie wśród kadry wielkopolskich szkół.
12. Nawiązanie współpracy z wydziałami oświaty w starostwach powiatowych i w Urzędzie Marszałkowskim Woj. Wielkopolskiego w celu zwiększenia oddziaływania akcji upowszechniającej.

W trakcie realizacji działań projektowych, na podstawie badań i wyników dyskusji w trakcie konferencji inauguracyjnej Projekt, warsztatów przeprowadzonych z udziałem nauczycieli i konsultacji z doradcami zawodowymi pojawiła się trzecia grupa docelowa – szkolni doradcy zawodowi, psychologowie szkolni, którzy mogą w powodzeniem wykorzystać w swojej pracy produkty finalne Projektu. Dzięki swojemu stanowisku i możliwości poświęcenia większej ilości czasu uczniowi mogą skutecznie wykorzystywać zarówno narzędzie diagnostyczne, jak również korzystać z generowanego przez narzędzie badawcze raportu o deficytach oraz wykorzystywać dostęp do portalu edukacyjnego, aby zrealizować cele zawodowe i skutecznie pracować z uczniami. Działania upowszechniające skierowane będą również na tę grupę w celu przekonania jej do korzyści wynikających ze stosowania produktów wypracowanych w ramach Projektu.

VII. STRATEGIA WŁĄCZANIA DO GŁÓWNEGO NURTU

Cel działań mainstreamingowych

Celem głównym działań włączających do głównego nurtu jest stworzenie podstaw do trwałego wprowadzenia produktów finalnych projektu do metodyki i dydaktyki nauczania w jak największej liczbie szkół ponadgimnazjalnych województwa wielkopolskiego, a w przyszłości również całego kraju. Cel ten zostanie osiągnięty dzięki uzyskaniu pozytywnych efektów testowania, jak również wypracowaniu innowacyjnego podejścia, które będzie odpowiadało na rzeczywiste potrzeby grup docelowych. Efektem długofalowym dzięki rozwojowi kompetencji przedsiębiorczych będzie poprawa funkcjonowania młodych ludzi w późniejszym życiu zawodowym.

„Przygotowanie ich do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym odbywa się właśnie poprzez kształtowanie postaw przedsiębiorczych na wszystkich etapach rozwoju człowieka, od etapu wczesnoszkolnego po uczelnię wyższą, a także w okresie aktywności zawodowej, a więc poprzez włączenie w proces tzw. kształcenia ustawicznego (uczenia się przez całe życie)”- dr T.Rachwał /zał. nr 1/.

Grupy, do których skierowane będą działania włączenia do głównego nurtu polityki

Działania włączające produkty projektu do głównego nurtu obejmować będą wiele grup docelowych:

1. Nauczyciele przedsiębiorczości z wielkopolskich szkół ponadgimnazjalnych (ok 55) jako potencjalna grupa użytkowników, będą wdrażać produkty projektu w szkołach.
2. Doradcy zawodowi, psychologowie i pedagodzy szkolni (ok 30) – to również potencjalni użytkownicy, którzy będą wspierać i inicjować działania zmierzające do rozwoju kompetencji przedsiębiorczych uczniów przy wykorzystaniu narzędzi Projektu.
3. Dyrekcja szkół - Warunkiem koniecznym skutecznych działań mainstreamingowych jest również przekonanie władz szkolnych o konieczności wdrożenia innowacji w nauczaniu przedsiębiorczości i osiągniętych dzięki temu efektom dydaktycznym i wychowawczym.

Od samego początku realizacji projektu, prowadzone są działania mające na celu przekonanie dyrektorów szkół do aktywnego udziału w projekcie. Dzięki udziałowi w konferencji inauguracyjnej i zapoznaniu z problemami w nauczaniu przedsiębiorczości oraz rozwiązaniami jakie zaproponowane zostaną jako efekt realizacji projektu, pozyskano 30 szkół z 5 podregionów WLKP. Przystąpiły one do aktywnego udziału i wspierają swoją kadrą zespół projektowy w realizacji działań merytorycznych.

W kolejnych etapach realizacji projektu W II kw. 2012r zorganizowane zostanie seminarium dla Dyrektorów Szkół uczestniczących w projekcie podczas którego zaprezentowane zostaną produkty finalne przygotowane do testowania w szkołach. Omówione zostaną kwestie związane w przeprowadzeniu testowania produktów i dalej możliwości i warunki ich użytkowania; Dyrektorzy będą mieli możliwość przedstawić swoje spojrzenie na możliwości wykorzystanie zestawu narzędzi w nauczaniu przedmiotów podstawy przedsiębiorczości i ekonomia w praktyce. Po zakończeniu seminarium zostanie opracowany materiał z jego przebiegu wraz z wnioskami, wykorzystywany później w działaniach upowszechniających Beneficjent planuje docierać z informacją do kolejnych dyrektorów placówek szkolnych.,

4. Przedstawiciele organów prowadzących szkoły – przekonanie organów prowadzących o dużej wartości korzystania w edukacji szkolnej z produktów projektu jest niezbędne, aby wdrożenie do głównego nurtu mogło odbyć się bez przeszkód; przedstawiciele będą zapraszani na konferencje regionalne. Otrzymają również komplet informacji drogą elektroniczną, w tym o warunkach korzystania z produktów
5. Kuratorium Oświaty – przedstawiciele KO będą zapraszani na konferencje, będą otrzymywali informacje dot. produktów finalnych projektu, ich zastosowań, wartości merytorycznej i zasad użytkowania
6. Eksperti od nauczania przedsiębiorczości – których opinie i zaangażowanie wspomagać będą proces włączania do głównego nurtu polityki upowszechniania, m.in. dr Tomasz Rachwał (członek zespołu merytorycznego Projektu), który wspiera merytoryczne prace zespołu projektowego nad tworzeniem produktów oraz ich zgodności z podstawą programową, wspiera proces rozpowszechniania informacji o projekcie, jego produktach i możliwych zastosowaniach (jako współorganizator Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Rola przedsiębiorczości w edukacji”)

7. Ośrodki metodyczne i centra kształcenia nauczycieli, w tym Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, otrzymają informacje o projekcie jako główne instytucje współpracujące na bieżąco z nauczycielami

Włączanie do głównego nurtu polityki produktów finalnych projektu nie wymaga wdrożenia działań mainstreamingu wertykalnego w postaci uregulowań administracyjnych (np. zmian w ustawodawstwie, rozporządzeń wykonawczych czy uchwał). Wykorzystanie przez nauczycieli przedsiębiorczości czy doradców zawodowych produktów opracowanych w ramach projektu, uzależnione jest przede wszystkim od ich nastawienia, chęci i wiedzy na temat wartości i możliwości zastosowania na lekcji narzędzia pomiaru kompetencji czy gier dydaktycznych. Również pozytywne nastawienie, podpisane umowy czy listy intencyjne z organami prowadzącymi czy dyrekcją szkół, jest istotne dla trwałego zaistnienia w praktyce szkolnej innowacyjnych narzędzi wspomagających nauczanie przedsiębiorczości podniesienie rangi tego przedmiotu i zwiększenie kompetencji uczniów, które umożliwią im lepsze funkcjonowanie w życiu zawodowym i społecznym.

Plan działań włączających (mainstreamingowych) i ich charakterystyka

1. Udział nauczycieli w warsztatach szkoleniowych przygotowujących do wykorzystywania narzędzia pomiaru kompetencji oraz obsługi portalu edukacyjnego i gier dydaktycznych, dał szansę na zapoznanie użytkowników z efektami projektu i pozwolił, dzięki aktywnemu udziałowi w pracach nad ostatecznym kształtem merytorycznym wspomnianych wyżej produktów, na identyfikowanie się tych nauczycieli z projektem i przekonania o efektywności zastosowania wypracowanych narzędzi (sierpień i wrzesień 2011r.).
2. Opracowanie instrukcji użytkownika zestawu narzędzi (podręcznik) w celu zapewnienia ich efektywnego i skutecznego zastosowania w praktyce szkolnej - wsparcie i nadzór dr Tomasza Rachwała z UP w Krakowie nad zgodnością produktów projektu z podstawą programową nauczania przedsiębiorczości w ramach dwóch przedmiotów (podstawy przedsiębiorczości i ekonomia w praktyce).
3. Podpisanie umów z dyrekcją szkół ponadgimnazjalnych umożliwiających wdrożenie innowacyjnych narzędzi projektu w placówce szkolnej.
4. Zaangażowanie przedstawicieli Kuratorium Oświaty, organów prowadzących szkoły, przedstawicieli Departamentu Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w działania włączające do głównego nurtu poprzez wyposażenie ich w wiedzę na temat zasad korzystania i możliwości zastosowania produktów projektu.
5. Nawiązanie kontaktu z UP z Krakowa i ośrodkami metodycznymi i centrami kształcenia nauczycieli z całego kraju.
6. Nawiązywanie kontaktów z kolejnymi placówkami i wdrożenie produktów projektu w kolejnych szkołach, również poza obszarem woj. Wielkopolskiego.

VIII. KAMIENIE MIŁOWE II ETAPU REALIZACJI PROJEKTU

ZDARZENIA KLUCZOWE DLA PRZEBIEGU II ETAPU PROJEKTU		TERMIN
1	Akceptacja strategii wdrażania produktu przez IP	XII 2011r
2	Przygotowanie do testowanie produktów innowacyjnych i pozostałych (produkty) - zakończenie prac w zakresie ich adaptacji, stworzenia i uruchomienia w fazie testowej	I – V 2012 r
3	Proces rejestracji użytkowników Projektu do fazy testowania produktów z udziałem zespołu organ. Projektu	do 31.III.2012r
4	Przygotowanie organizacyjne i realizacja warsztatów szkoleniowych dla użytkowników w zakresie rekrutacji odbiorców (uczniowie), form testowania i opracowania wyników, zapoznania z opracowanymi narzędziami	IV - VI 2012 r
5	Proces rejestracji uczniów do fazy testowania produktów z udziałem użytkowników i zespołu organizacyjnego projektu	do 14 IV2012r
6	Kontynuacja współpracy ponadnarodowej związanej z przygotowaniem produktów innowacyjnych, wspólnie adaptowanych do testowania	I – XII 2012 r
7	Testowania produktów w ramach zajęć zorganizowanych dla uczniów (opis etapów testowania – punkt 4 strategii)	IX – XII 2012 r
7.1	1 etap testowania narzędzie badania kompetencji i generowania potrzeb szkoleniowych; ewaluacja wewn.	IX – X 2012 r
7.2	2 etap testowania; organizacja grup szkoleniowych i realizacja szkoleń rozwijających kompetencje (testowanie modułowego systemu szkoleń; ewaluacja wewnętrzna	X - XII 2012 r
7.3	3 etap testowania; realizacja rozgrywki Gra Headmaster w ramach zajęć lekcyjnych z podstaw przedsiębiorczości oraz przeprowadzenie konkursu szkolnego z wykorzystaniem w/w gry; ewaluacja wewnętrzna	XI - XII 2012 r
7.4	4 etap testowania; organizacja konkursu międzyszkolnego w powiązaniu z fazą testowania w ramach przedmiotu ekonomia w praktyce- Gra IPK; ewaluacja wewnętrzna	X - XI 2012 r
8	Ewaluacja zewnętrzna	XII 2012 r
9	Zakończenie testowania produktów i ewaluacji- korekta wstępnej wersji produktów finalnych	XII 2012 r
10	Walidacja produktu finalnego przez KST	I 2013 r
11	Działania upowszechniające- konferencje regionalne; pokazy w szkołach; artykuły- prasa codzienna i specjalistyczna	I – III 2013 r
12	Włączanie produktów finalnych do głównego nurtu polityki oświatowej - akcja mailingowa, zawarcie umów z 25 dyrektorami Szkół Ponadgimnazjalnych;	I – III 2013r

IX. ANALIZA RYZYKA

Zidentyfikowane potencjalne zagrożenia z oszacowaniem prawdopodobieństwa ich wystąpienia, wpływu ryzyka na realizację projektu oraz określenie sposobu ograniczenia najważniejszych zagrożeń

W procesie zarządzania ryzykiem podczas realizacji projektu konieczne jest podejmowanie wielu działań. Po pierwsze monitorowanie, czyli ciągłe i okresowe śledzenie wybranych parametrów oraz badanie wpływu składowych ryzyka. Po drugie podejmowanie działań w celu minimalizacji ryzyka, czyli właściwe planowanie, projektowanie uwzględniające ryzyko, ciągłe próbne testowanie.

Wspomniane elementy są głównymi narzędziami wykorzystywanymi w celu minimalizowania ryzyka. Ponadto regularnie odbywają się spotkania Partnerów oraz Zespołu Merytorycznego Projektu, na bieżąco prowadzona jest komunikacja elektroniczna, dokonywana jest analiza postępów realizacji projektu. Ryzyko wystąpienia zagrożeń zostanie znacząco ograniczone dzięki sprawnie funkcjonującej sprawozdawczości wewnętrznej oraz pracy zespołowej.

Poniżej zdefiniowano najbardziej prawdopodobne zagrożenia, oszacowano prawdopodobieństwo ich wystąpienia oraz wpływ na realizację projektu.

P - prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia;

(skala od 1 do 3, gdzie 1 oznacza niskie, a 3 –wysokie prawdopodobieństwo)

W - wpływ ryzyka na realizację projektu; skala od 1 do 3,

gdzie 1 oznacza bardzo mały, a 3 –bardzo duży wpływ na realizację projektu

Z - zidentyfikowane najważniejsze zagrożenie/obliczenie na podstawie przemnożenia punktów przyznanych w kategorii „prawdopodobieństwa wystąpienia” oraz kategorii „wpływ na realizację projektu”

1. Ograniczone/niskie zainteresowanie nauczycieli przedsiębiorczości/doradców zawodowych we współtworzeniu i testowaniu produktów Projektu (dodatkowe obowiązki przy dużym aktualnym obciążeniu pracą, niewystarczająca znajomość obsługi komputera i spowodowana tym obawa przed korzystaniem z proponowanych narzędzi, niechęć do realizowania dodatkowych zajęć pozalekcyjnych) [P-3;W-1;**Z-3**]. Ograniczenie ryzyka: udział 30 nauczycieli z 30 szkół, które podpisały umowę i zobowiązały się do realizacji działań i współtworzenia ostatecznego kształtu produktów finalnych spowodował, że znaczna część z nich identyfikuje się z Projektem, co ma istotny wpływ na poziom zaangażowania i jakość prowadzonych działań; przeprowadzone szkolenie w zakresie dostępu do internetowego portalu edukacyjnego zapewniło ciągłość wymiany wiedzy i doświadczeń a jednocześnie znacząco wpłynęło na zwiększenie umiejętności w zakresie posługiwania się narzędziami informatycznymi; przekazanie 30 szkołom – nauczycielom, komputerów do usprawnienia komunikacji zwiększyło ich przepływ i wymianę.
2. Ograniczone zainteresowaniem udziałem w Projekcie szkolnych doradców zawodowych i wymiennie psychologów, – niechęć przed dodatkowymi obowiązkami i rozszerzenie dotychczasowej formy pracy [P-3; W-1; **Z-3**]. Ograniczenie ryzyka: działania upowszechniające będą miały na celu pokazanie korzyści płynących z zastosowania produktów projektu m.in. lepsza diagnoza

- kompetencji uczniów oraz sposób na skuteczniejsze prowadzenie działań nad rozwojem ucznia; możliwość wykorzystania gotowych materiałów szkoleniowych w pracy z uczniem w ramach zajęć dodatkowych
3. Niewielkie zainteresowanie uczniów (aktualne postrzeganie przedmiotu przedsiębiorczości, jako mało ważnego, niechęć do dodatkowego wysiłku, problemy z frekwencją [P-1; W-1; Z-1]
Ograniczenie ryzyka: zajęcia projektowe zostały przygotowane w atrakcyjnej dla uczniów formie z wykorzystaniem technik multimedialnych (narzędzie pomiaru, gry symulacyjne, platforma internetowa)
 4. Problemy techniczne w obsłudze narzędzi projektowych oraz w dostępności do pracowni komputerowych i Internetu [P-1; W-2; Z-2]
Ograniczenie ryzyka: opracowane produkty zaprojektowano w możliwie przystępnej formie, dodatkowo zorganizowane zostały warsztaty dla nauczycieli z obsługi produktów, a jednocześnie dyrektor szkoły decydując o jej przystąpieniu do Projektu oraz delegując nauczycieli/doradców zadeklarował niezbędny dostęp do pracowni komputerowych
 5. Problemy w organizacji sprawnej współpracy z partnerem ponadnarodowym (m.in. komunikacyjne, w standardach organizacji pracy) [P-1; W-2; Z-2]
Ograniczenie ryzyka: okresowe spotkania partnerów; komunikacja drogą elektroniczną; konsultacje ekspertów partnera z zespołem merytorycznym projektu; opracowanie harmonogramów działań; wspólna akceptacja kluczowych etapów; zrozumienie specyficznego języka technicznego; sprawna komunikacja w języku angielskim;
 6. Utrata płynności finansowej w projekcie związana z opóźnieniami w wypłacie kolejnych transz przewidzianych w harmonogramie płatności [P-2; W-1; Z-3]
Ograniczenie ryzyka: Beneficjent ma doświadczenie w realizacji projektów oraz planowaniu i wydatkowaniu środków finansowych, dysponuje doświadczonym personelem, który sprawnie przygotowuje dokumenty rozliczeniowe i nanosi ewentualne poprawki, prowadzony jest ciągły monitoring i nadzór nad realizacją poszczególnych zadań, na wypadek większego opóźnienia zaangażowane zostaną środki własne Lidera i Partnera do czasu otrzymania przewidzianych w budżecie środków; Partnerzy dysponują możliwościami okresowego finansowania ze środków własnych realizacji zadań; partner ponadnarodowy na bieżąco finansuje realizację działań ze swoich środków i okresowo w oparciu o dokonane rozliczenia przez Lidera otrzymuje w ramach refundacji zwrot poniesionych kosztów; jest poinformowany o możliwości wystąpienia problemów z utrzymaniem płynności finansowej; w I etapie realizacji projektu taka sytuacja nie wystąpiła
 7. Niewłaściwie zrealizowane działania związane z ewaluacją Projektu [P-1; W-1; Z-1]
Ograniczenie ryzyka: W celu przeprowadzenia zewnętrznej ewaluacji zostanie wybrany, zgodnie z zasadą konkurencyjności, profesjonalny podmiot posiadający przygotowanie merytoryczne do przeprowadzenia ewaluacji, kadra projektu wyznaczy konkretny zakres zadań i będzie na bieżąco nadzorować postępy prac – częściowe raporty z ewaluacji.
 8. Ryzyko związane z brakiem możliwości finansowania przez szkołę utrzymania systemu umożliwiającego dostęp do narzędzi dydaktycznych [P-2; W-2; Z-4].

Ograniczenie ryzyka:

Wysokość odpłatności związanej z koniecznością pokrycia kosztów utrzymania systemu, z tytułu dostępu on-line do narzędzi dydaktycznych, zostanie skalkulowana na możliwie najniższym poziomie odpłatności w przeliczeniu na jednego ucznia, w oparciu o wyniki konsultacji przeprowadzonych z Dyrektorami szkół uczestniczących w projekcie w II kw 2012r oraz analizę struktury kosztów przeprowadzoną na etapie testowania produktów w okresie IX-XII.2012r.

Aby obniżyć koszty utrzymania systemu, beneficjent podejmować będzie starania mające na celu pozyskanie dodatkowych, zewnętrznych (pozaszkolnych) źródeł finansowania.

Przeprowadzona analiza nie wskazuje istotnych zagrożeń dla powodzenia osiągnięcia celów Projektu. Projektodawca przygotowując Projekt większość zagrożeń zidentyfikował i przewidział działania zaradcze, a wszystkie pojawiające się dodatkowe ryzyka są na bieżąco wykrywane dzięki stałemu monitoringowi. Najważniejsze ryzyka są ograniczane dzięki podejmowaniu działań wskazanych powyżej, a jednocześnie dzięki zaangażowaniu do Projektu profesjonalnej kadry, która współpracując z ekspertami podejmuje skuteczne działania zmierzające do osiągnięcia wszystkich założonych w Projekcie celów. Bieżący nadzór, wyznaczanie zadań i określanie harmonogramu sprzyja uporządkowaniu prac i sprawnej realizacji Projektu.

.....
Imię, nazwisko, funkcja i podpis osoby/-ób składającej/-ych opis
Poznań 24.01.2012r.